

خاندان غفاری کاشان

قاسمی احمد غفاری، (ح ۹۰۰ تا ۹۲۰ - ۹۷۵ ق)، فرزند محمد بن عبدالغفار قزوینی غفاری، عالمی فاضل و منشی، شاعر، خوشنویس و مورّخ شیعی؛ در تهران متولد شد. جدّش نجم الدین عبدالغفار بن عبدالکریم قزوینی (م ۶۶۳ ق) از مشاهیر فقهای شافعی، در فقه و حساب استاد بود، که از تألیفات او می‌توان کتاب *الحاوی الصغیر فی الفروع* را نام برد. پدرش قاسمی محمد در شهرزی سیمت قضا داشت و با تخلص «وصالی» شعر می‌سرود و در ۹۳۲ ق وفات یافت. قاسمی احمد مؤلف دو کتاب نفیس و معتبر در تاریخ است: «تاریخ نگارستان» و «تاریخ جهان آرا» (تاریخ نظم و نثر، ۱۳۵۴). در آخر کار، به عزم حج عازم مکه معظمه شد ولی در مراجعت در بندر کتّیال سینه به سال ۹۷۵ ق درگذشت (اندرمه، ۲۴۷۳). به نقل از تذکره علماء هند، ۱۸؛ کاروان هند، ۲۱۱، به نقل از منتخب التواریخ، ۱۸۵۳). دکتر عبدالحسین نوایی در مقدمه کتاب *تکمّله الاخبار* خروج قاسمی احمد از ایران را در ارتباط با قیام سام میرزا علیه شاه طهماسب حدس زده است و اشاره دارد که قاسمی احمد حدود سال ۹۷۰ ق به اجبار و اکراه از ایران خارج شده و به زیارت حج رفته و دیگر به ایران بازنگشته بلکه به کتّیال هند رفته و در آنجا چندان اقامت کرده که عمرش به سرآمده است (مقدمه تکمّله الاخبار، ۱۲-۱۱).

آثار قاسمی احمد عبارتند از: *تاریخ نگارستان*، مشتمل بر ۳۳۰ حکایت تاریخی، که مؤلف، آنها را به ترتیب وقوع در زمان هر یک از سلسله‌های سلاطین عنوان کرده است. در مورد ماده تاریخ انجام آن، خود می‌گوید:

در این روضه که از فرط نوادر

شود هر دم نگاری تازه لامع

پی تاریخ و نامش فکر کردم

خیزد گفتا که هست این نکته جامع

چو در واقع، نگارستان چنین است

از آن آمد «نگارستان واقع» ۹۵۹ ق.

تاریخ نگارستان اولین بار توسط جورج جرویس انگلیسی در ۱۲۴۵ ق/ ۱۸۲۹ م و سپس در ۱۲۷۵ ق در بمبئی به چاپ رسیده است. نسخه‌ای به خط مؤلف در میان کتابهای اوزلی Ouseley در کتابخانه آکسفورد موجود است (مقدمه نگارستان، ۲۱). طبق گزارش شیخ آغابزرگ طهرانی، هفتاد نسخه از آن توسط احمد منزوی شناسایی شده است و از جمله نسخه‌های

منابع: *آتشکده آذر، لطفعلی بیگ، اندرمه، آغابزرگ طهرانی، ۸۶۵/۳-۲۲۱/۱۲*؛ تذکره روز روشن، محمد مظفر حسین صبا، ۲۶؛ تذکره میرآت القصاح، شیخ مفید «داور»، ۳۷ به بعد؛ *رؤیای الجنات، خوانساری اصبهانی، ۲۱۳/۱، ۳۱۱/۶*؛ *تجمع انجمن، امیرالملک بهادر، ۳۸۵*؛ *تاریخنامه ناصری، قسانی، ۱۴۴۷/۲*؛ *تذکره منگ سخنوران، خیامپور، ۴۶۴*؛ *تذکره منگ فهرست مستند اسامی مشاهیر و مؤلفان، ویراستار: فرشته مولوی، ۱۱۴۳/۲*؛ *نعت نامه دهخدا*.

قاسمی گنابادی، میرزا محمد قاسم قاسم، (م ۹۸۲ ق)، شاعر ایرانی، خاندانش از سادات و بزرگان گناباد بودند و پدرش در آن شهر ریاست داشت. پس از مرگ پدر، وی ریاست آنجا را که به او واگذاشته بودند، به برادر خود میر سید ابوالفتح سپرد و خود گوشه نشینی گزید. قاسمی روزگار هر دو سلسله تیموری و صفوی را دریافت. وی نزد هاتمی ادب آموخت و علوم عقلی را نزد غیاث الدین منصور دشتکی فراگرفت، بخصوص در ریاضیات شهرت یافت. وی نخست به دربار شاه اسماعیل صفوی روی آورد و کتاب *شاهنامه* را در بحر مُتقارب مُثَنَّن مقصور به تقلید از *شاهنامه* فردوسی، درباره فتوحات آن پادشاه سرود و منظومه‌های لیلی و مجنون و *کارنامه* را نیز به نام آن سلطان سرود. پس از آن *شهنامه* نواب عالی را درباره شاه طهماسب به نظم درآورد. وی علاوه بر آن منظومه خسرو و شیرین را نیز به نام سام میرزا کرد. اما چون شاه اسماعیل صفوی چندان توجهی به او نکرد، راهی دیار بگر شد. و به دربار سلطان محمود خان پیوست و منظومه‌ای درباره فتوحات وی سرود. وی مردی قانع و عارف مسلک بود و املاک خود را که به ارزش ۲۰۰۰ تومان بود وقف بارگاه امام هشتم شیعیان (ع) کرد و پس از آن بیشتر اوقات خود را با دانشمندان می‌گذراند. از دیگر آثارش: *شاهرخ نامه، عاشق و معشوق و زیلّه الاشعار*، مجموع ابیات سروده‌های وی را بالغ بر ۳۰۰۰ بیت دانسته‌اند و به خاطر مثنوی سرایی، تأثیر فردوسی و نظامی در شعر او هویدا است.

منابع: *آتشکده آذر، ۲۷۸*؛ *احسن التواریخ، ۴۶۲*؛ *تاریخ ادبیات در ایران، ۷۱۷/۱۵*؛ *تاریخ نظم و نثر در ایران، ۴۱۰*؛ *تحفه سامی، ۲۶*؛ *حماسه سرایی در ایران، ۳۶۳*؛ *روز روشن، ۶۶۴*؛ *میرخانه، ۱۶۹*؛ *هفت آسمان، ۱۳۶*؛ *هفت اقلیم، ۳۱۱/۲*. محمد قاسم زاده

قاسمی ← قضاوت

قاسمی احمد بن محمد غفاری کاشانی ←